

Ritualiseringer hos Jesu Kristi Kirke af de Sidste Dages Hellige

Vejen til templet

*Af Sandra Bøgh Zerahn, cand.scient. (antropologi og
religionsvidenskab).
sandraboghlund@gmail.com*



Der er sådan helt stille, man kan slet ikke høre trafikken, selvom det ligger midt inde i København, og man ved bare, at alle er der for at komme tættere på Gud. Så det er virkelig et sted med fred (...). Det kunne sikkert sådan sammenlignes med- altså af ikke-religiøse ting; at man er et sted på toppen af et bjerg eller sådan noget, hvor man bare føler sig sådan, at man kan se udover alt, man er så tæt på himlen, man synes bare at naturen er så fantastisk. Jeg tror det er lidt det samme, at her kan man se, at man er en del af noget større, ligesom hvis man stod på toppen af et bjerg eller et smukt vandfald. Det er en fed fornemmelse.

(Fie, medlem af Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige)

Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige (herfra SDH), har flere kirker i Danmark, men kun ét tempel. Som citatet fra den unge kvinde Fie viser, er templet et særligt helligt sted. SDH inviterer gerne indenfor i deres kirkebygninger, både til nadvermøde, søndagsskole eller nogle af de mange andre aktiviteter. Det er endda også muligt at overvære en dåb i bygningens store dåbskar. Men templet på Priorvej på Frederiksberg, som falder godt ind i området med dets røde mursten, må for ikke-medlemmer beundres udefra. Før et tempel "dedikeres", dvs. indvies af en religiøs autoritet, er det dog altid åbent for publikum i en kortere periode. Efter

indvielse lukkes det og de religiøse aktiviteter kan begynde. Ud over Fies beskrivelse af hendes følelser omkring templet, holder medlemmerne igen med at fortælle om hvad der foregår inde bag dørene. De anser det for "helligt", og der er stor respekt og beskyttelse omkring templet og ritualerne deri. Af ritualer der foregår i templet kan nævnes *dåb for de døde*, *besejling* (ægteskabspagt indgået i tempel) og *begavelse*.

Disse ritualer er helt centrale for SDH og vigtige for at opnå de ypperste religiøse muligheder. SDH bygger på en tro på, at Kristus vender tilbage efterfulgt af opløsningen af denne verden og en dommens dag, hvor alle mennesker sorteres efter deres gerninger i én af tre himle eller *det ydre mørke*, som dog er reserveret til mennesker med særligt utilgivelige handlinger på samvittigheden. Medlemmerne stræber efter en plads i den øverste af de tre himle, kaldet *det celestiale rige*. Her kan de blive genforenet med deres kære, som de er forbundet med via de hellige ritualer i templerne. Her kan de også opnå at ændre deres menneskelige status til selv at blive guder.

Denne artikel vil se nærmere på, hvad der kræves for at få adgang til templet og disse vigtige ritualer, samt vise hvordan det ultimativt hellige spiller sammen med medlemmernes valg i hverdagen.

Fra inderst til yderst

For at komme ind i et af SDH's 149 templer, der i skrivende stund findes på verdensplan¹ afkræves en identifikation i form af et lille papkort kaldet en *tempelanbefaling*. Kortet bevidner at vedkommende er døbt ind i SDH, dermed medlem, og at han eller hun er værdig til at være i templet. Denne værdighed vurderes efter bl.a. et interview af biskoppen, som er lederen af den lokale menighed, samt stavspræsidenten, som leder et større område. De fleste voksne medlemmer af kirken, som har været medlem i mere end et år har en tempelanbefaling, og unge medlemmer kan få en fra de er 12 år gamle. At være værdig betyder også at vedkommende overholder de levetforskrifter som kirken fremsætter på baggrund af de hellige skrifter (Biblen, Mormons Bog, Den Kostelige Perle og Lærer & Pagter) og den nulevende og tidligere profeters åbenbaringer. Medlemmerne skal derfor hver eneste dag "vælge det rette", hvilket er en fast intern vending. At vælge det rette indebærer at sige nej tak til bl.a. alkohol, stoffer, tobak, sort te, kaffe og sex uden for heteroseksuelt ægteskab. Desuden forventes

¹ Se <http://www.mormonnewsroom.org/facts-and-stats> for alle offentlige tal omkring kirken (set 16.9.2014)

medlemmerne at leve som gode kristne forbilleder, at leve ærligt, være venlige og hjælpsomme og missionere kirkens budskaber.

Disse levedokumenter har naturligvis stor indflydelse på medlemmernes hverdag, og tjener som en konstant påmindelse om deres religiøse motivationer bag valget, og deres tilhørsforhold til SDH. Samtidig bliver valget også en identitetsmarkør, et signal til omverdenen om deres religiøsitet. Måske giver det anledning til en dialog, og en højt skattet mulighed for mission over for nysgerrige medmennesker, der undrer sig over at de ikke vil spille tennis om søndagen, hvilket igen giver medlemmet muligheden for at reflektere over egne trosforestillinger.

Der kan være mange forskellige personlige årsager til at følge forskrifterne, eksempelvis et ønske om at leve sundt, undgå komplicerede kæresteforhold eller efterleve Kristus. En af de største religiøse motivationsfaktorer er at få adgang til templet og muligheden for at udføre ritualerne i templet og dermed komme i det celestiale rige.

Medlemmer som har fået adgang til templet og gennemgået ritualen *begavelse* bærer helligt undertøj, kaldet *garments*. Dette undertøj skal minde medlemmerne om at holde sig til levedokumenterne og dermed forblive knyttet til kirken. Undertøjet er desuden udformet så det er svært for medlemmerne at vælge tøj som ikke dækker skuldre, knæ og mave. Generelt er tækkelig påklædning og fremtoning et karaktertræk der ifølge kirken skal prioriteres.

Det er ikke kun fødevarer og påklædning som bliver sat i bestemte rammer for at få adgang til templet, selve troen på Gud må også antage en særlig form. I kirken er der rum til alle de uvidende, nysgerrige og tvivlende, men for at få adgang til et tempel forventes medlemmerne at have et *vidnesbyrd*, der skal forstås som en konkret viden om at Gud er alles himmelske fader, at Jesus Kristus er Guds søn og menneskets frelser, at SDH er Guds sande genoprettede kirke på jorden, at Joseph Smith var en profet, og at kirken præsident (Thomas S. Monson) er den nulevende profet. Medlemmerne taler således ikke om at de "tror på at Joseph Smith var en profet", men at de "ved at Joseph Smith var en profet". Dette skal ikke forstås som at alle medlemmer med en tempelanbefaling har en sikker tro hele livet, men tvivl bliver ofte i SDH formuleret som spørgsmål, undren og manglende forståelse fremfor manglende tro. Dette er størrelser som medlemmerne aktivt kan arbejde med og ændre. For at imødekomme tvivl, eller manglende viden, anvender medlemmerne skriftstudie, som de også opfordres til at udføre hver eneste dag. Desuden beder de til Gud, som de anser for deres Himmelske Fader.

Han svarer dem på mange forskellige måder, bl.a. gennem at henlede opmærksomheden på bestemte skriftsteder eller gennem hans sendebud Helligånden, som ofte indgyder særlige kropslige følelser, som den enkelte træner i at genkende og forstå. Medlemmerne fortæller også at de modtager svar gennem andre mennesker, som ikke på forhånd kender deres bøn, men måske hjælper uventet med netop den ting, som bønnen omhandlede.

Social kontrol eller magten til den enkelte?

Leveforskrifter kan ses som regler og forbud som udgør en struktureret og begrænset hverdag, der ensretter medlemmerne og sørger for at holde dem i folden. Men samtidigt understreges handlefrihed konstant inden for kirken. Valget lægges altid hos den enkelte, og ingen bliver udstødt af familie hvis de vælger kirken fra. Det anerkendes også at det ikke altid lykkedes at holde sig på stien, og derfor tilbyder kirken en vej tilbage i form af *omvendelse*. Efter en syndsbeholdelse hos biskoppen, kan processen mod omvendelse begynde. Den involverer ofte flere samtaler og rådgivning hos biskoppen og eventuelt sanktioner, som eksempelvis udelukkelse fra deltagelse i nadveren. Naturligvis bliver tempelanbefalingen inddraget indtil personen igen vurderes værdig. Denne valgfrihed skal ikke misforstås som en frihed til at handle uden for forskrifterne efter forgodtbefindende, men blot en understregning af at det ikke er Gud som styrer mennesket, og at den enkelte selv vælger sit liv. Valgene har konsekvenser, men som regel er det muligt at vende tilbage til stien, og kirken, hvis der er et stærkt ønske om det.

Handlefriheden understreger også at leveforskrifterne ikke kun skal ses som social kontrol. Ved at se på leveforskrifterne som *ritualisering* af hverdagen nuanceres billedet. Ritualiserede handlinger skal forstås som handlinger, som i relation til andre viser skellet mellem *helligt* og *profant*. Således bliver det at sige nej til kaffe en ritualiseret, hellig handling, og ikke blot en hverdagshandling, fordi det for det enkelte medlem er en strategisk religiøs handling (Bell 1992,74). Det bliver en *empowerment*, en magtgivende handling; medlemmet kan ændre sin egne muligheder og skæbne ved at vælge det rette i hverdagen (Bell 1992,181-182). Det er derved ikke udelukkende en opretholdelse af sociale konventioner, men en potentiel vej til et ændret selv. Ved at leve efter forskrifterne bliver medlemmet værdig til at komme i templet, og her ændre sin egen skæbne ved at indgå i hellige pagter i ritualerne.

I SDH er ægteskab indgået i templet ikke "til døden jer skiller", men strækker sig derimod ind i evigheden. Alle børn, som fødes i et besejlsægteskab, er forbundet med deres forældre og

søskende, og kan efter et liv her på jorden og dommens dag møde deres familie i det celestiale rige.

Ud over at have muligheden for at ændre sin egen skæbne via de ritualiserede handlinger og ritualerne i templerne, får medlemmerne også muligheden for at ændre andres skæbne. Efter døden er alle mennesker på et stadie, hvor der stadig er chance for forbedring ved bl.a. at udføre nogle af de ritualer, som de ikke nåede i livet på jorden. I templerne udfører medlemmer derfor stedfortrædende dåb for afdøde forfædre. Dette kan både være en mormor som de har kendt, men som ikke var medlem, men også fjerne familiemedlemmer fundet via slægtsforskning, kan blive en del af dette ritual. Den stedfortrædende dåb fungerer som et "tilbud" til den afdøde i efterlivet før dommens dag. Igen er valgfrihed vigtigt, da det er den afdøde, der selv træffer afgørelsen om han eller hun vil tage imod denne dåb, som vedkommendes slægtning udfører. Kirken arbejder systematisk på at alle på jorden skal nå at høre dens budskab i live via deres velorganiserede missionsarbejde. Men denne "mission for døde" i form af det stedfortrædende dåbsritual er også yderst vigtig for kirken; slægtsforskning anses for en religiøs pligt, og medlemmerne er aktive i digitaliseringen af kirkebøger og andre tiltag som kan gøre slægtsforskning nemmere. Via slægtsforskningen finder de navne på familiemedlemmer, som de kan udføre stedfortrædende dåb for, og dermed får medlemmerne en chance for at ændre udfaldet af dommen, der vil falde over deres slægtninge på den sidste dag.

Handlingerne i medlemmernes liv, at vælge det rette, bede til Gud og føre et kristent liv bliver små hellige gerninger der adskiller sig fra profane ting i hverdagen. De små hellige øjeblikke er en nøgle til at forstå medlemmernes religion. De er adgangsgivende til de helligste ritualer, som derfor også virker som konstant motivationsfaktor for at opretholde et liv baseret på kirkens forskrifter. Selvom der er en vigtig funktion af social kontrol i disse forskrifter, giver de samtidig magt til det enkelte medlem, idet de aktivt kan ændre deres eget og andres liv og skæbne.

Litteratur

Bell, Catherine (1992), *Ritual Theory, Ritual Practice*, Oxford University Press, Oxford